

สรุปผลและอภิปรายผลการวิจัย

ในบทนี้จะได้อภิปรายถึงข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ และจากข้อค้นพบต่าง ๆ จะส่งผลกระทบต่อการบริหารการอบรมครูประจำการ โปรแกรมพัฒนาผู้บริหารการศึกษาในกลุ่มวิทยาลัยครูภาคเหนืออย่างไร ซึ่งผู้วิจัยจะได้อภิปรายและให้ข้อเสนอแนะตามข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาหาตัวประกอบ (Factors) ที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพของโปรแกรมพัฒนาสมรรถภาพผู้บริหารการศึกษาในกลุ่มวิทยาลัยครูภาคเหนือ
2. เพื่อศึกษาตัวแปร (Variables) ที่ประกอบกันเป็นตัวประกอบที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพของโปรแกรมพัฒนาสมรรถภาพผู้บริหารการศึกษาในกลุ่มวิทยาลัยครูภาคเหนือ

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง : สุ่มตัวอย่างแบบมีระบบ (Systematic Random Sampling) จำนวน 485 คน จากครูผู้เข้ารับการอบรมในโปรแกรมพัฒนาสมรรถภาพผู้บริหารการศึกษาที่กำลังอบรมอยู่ในวิทยาลัยครูภาคเหนือ ในปีการศึกษา 2524 จำนวนของตัวอย่างเป็นจำนวนที่เกินกว่าขนาดที่พอเหมาะ ซึ่งนับว่าเหมาะสมสำหรับการวิเคราะห์ตัวประกอบ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย : ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) แบบ 5 ช่วง บรรจุข้อกระทง 72 ข้อ ข้อกระทงทั้งหมดครอบคลุมหลักการและแนวคิดในการฝึกอบรมด้านหลักสูตร คำนอาจารย์ผู้สอน คำนผู้เข้ารับการอบรม คำนวิธีสอน คำนการวัดผลและประเมินผล และคำนการบริหาร นำเครื่องมือไปทดลองใช้

หาความเชื่อมั่น ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.914 ($r = 0.914$) แสดงว่าแบบสอบถามมีความเชื่อมั่นสูงพอที่จะเชื่อถือได้ในการวัดครั้งต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้มาคำนวณหาค่ามัธยฐานเลขคณิต (Arithmetic Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และทำการวิเคราะห์ตัวประกอบ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร โดยใช้สูตรของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) แล้วสกัดตัวประกอบด้วยวิธีตัวประกอบสำคัญ (Principal Factor Method) และหมุนแกนตัวประกอบแบบออร์โธกอนอล (Orthogonal) ด้วยวิธีเวรีแมกซ์ (Varimax Rotation)

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้ค้นพบตัวประกอบที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพของโปรแกรมพัฒนาสมรรถภาพผู้บริหารการศึกษา ในกลุ่มวิทยาลัยครูภาคเหนือ จำนวน 8 ตัวประกอบ ซึ่งแต่ละตัวประกอบ ประกอบไปด้วยตัวแปรที่บรรยายลักษณะของตัวประกอบไปในแนวทางเดียวกัน มีความสอดคล้องกัน และเป็นน้ำหนักสูงตามเกณฑ์ที่กำหนดบนตัวประกอบนั้น ๆ สามารถแปลผลได้ทั้ง 8 ตัวประกอบ ได้เรียงลำดับตามค่าไอเกน (Eigenvalue) และค่าเปอร์เซ็นต์ความแปรปรวนจากมากไปหาน้อย¹ ในแต่ละตัวประกอบได้จัดเรียงตัวแปรตามน้ำหนักความสำคัญดังต่อไปนี้

¹ ดูรายละเอียดจากการ rang ที่ 7, 8

ตัวประกอบที่ 1 "วิธีการให้การอบรม"¹ ประกอบด้วยตัวแปรต่าง ๆ ดังนี้

1. เชี่ยวชาญการที่มีประสบการณ์เฉพาะเรื่องมาบรรยายเป็นครั้งคราว
2. มีการฝึกแก้ไข ปรับปรุงสมรรถภาพทางการบริหารให้แก่ผู้เข้ารับการอบรมได้
3. เลือกใช้สื่อการสอนที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายและเนื้อหาวิชา
4. นำผลการประเมินมาปรับปรุงการสอน
5. เตรียมการสอนมาก่อนสอน
6. มีกลวิธีไว้ กระตุ้น ผู้เข้ารับการอบรมทำงานให้ดีที่สุด
7. มีเอกสารประกอบคำบรรยายไว้
8. อธิบายและยกตัวอย่างชัดเจน
9. ใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายขณะสอน
10. ประเมินสมรรถภาพทางการบริหารควบคู่กันไปกับการสอน
11. สอนให้คนพบวิธีเรียนรู้ด้วยตนเอง
12. เปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการอบรมแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างกัน
13. สอนให้ผู้เข้ารับการอบรมสามารถวิเคราะห์และแก้ปัญหาได้
14. ใช้วิธีสอนหลาย ๆ วิธี

ตัวประกอบที่ 2 "พฤติกรรมที่แสดงออกของผู้เข้ารับการอบรม"² ประกอบไปด้วยตัวแปรต่างๆ ดังนี้

1. มีความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้เข้ารับการอบรมด้วยกัน
2. มีส่วนร่วมในกิจกรรมของกลุ่ม
3. ฟังและยอมรับความคิดเห็นของคนอื่น

¹ ุรายละเอียดจากตารางที่ 9.

² ุรายละเอียดจากตารางที่ 10.

4. ยอมรับในวัตถุประสงค์ของการอบรม
5. แสดงความคิดเห็นของตนในชั่วโมงเรียน

ตัวประกอบที่ 3 "การจัดหลักสูตรการอบรม"¹ ประกอบไปด้วยตัวแปรต่าง ๆ ดังนี้

1. เนื้อหาวิชาสามารถนำไปใช้ปรับปรุงและยกระดับสภาพสังคมได้
2. รายการวิชามีคุณค่าต่อการปฏิบัติงานของผู้เข้ารับการอบรม
3. เนื้อหาวิชาโดยส่วนรวมทันสมัยและทันต่อเหตุการณ์
4. เนื้อหาวิชามีลักษณะบูรณาการไม่เกิดความซ้ำซ้อน
5. วัตถุประสงค์ของรายวิชาชัดเจน
6. เนื้อหาวิชามีความต่อเนื่องกัน
7. หลักสูตรการอบรมทำให้เกิดความสามารถในการวิเคราะห์ และแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับ การบริหารได้
8. หลักสูตรการอบรมเน้นการปฏิบัติมากกว่าทฤษฎี
9. เนื้อหาวิชาเน้นเฉพาะเรื่องการบริหารงานมากกว่าเรื่องทั่วไป
10. การอบรมให้แนวความคิดและวิธีปฏิบัติทางการบริหารให้แก่ผู้เข้ารับการอบรม
11. หลักสูตรมุ่งพัฒนาบุคลิกภาพแก่ผู้บริหารที่เข้ารับการอบรม
12. จัดผู้สอนได้เหมาะสมกับวิชา

ตัวประกอบที่ 4 "ลักษณะอาจารย์ผู้ให้การอบรม"² ประกอบด้วยตัวแปรต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. มีความรู้กว้างขวาง แม่นยำ และทันสมัย
2. มีความคิดริเริ่มและสร้างสรรค์
3. มีความเชื่อมั่นในตนเอง

¹ คุรายละเอียดจากตารางที่ 11

² คุรายละเอียดจากตารางที่ 12

4. ให้ความรู้ใคกว้างขวางมากกว่าที่มีในตำรา
5. มีลักษณะเป็นผู้นำ
6. เป็นนักวิเคราะห์วิจารณ์
7. มีลักษณะเป็นบุรุษที่ดี
8. สามารถเสนอแนะการแก้ปัญหาทางการบริหารให้แก่ผู้เข้ารับการอบรมได้

ตัวประกอบที่ 5 "ภูมิหลังของผู้เข้ารับการอบรม"¹ ประกอบด้วยตัวแปรต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. เคยผ่านการอบรมเกี่ยวกับการบริหารมาก่อน
2. มีความรู้พื้นฐานทางวิชาการดี
3. มีเวลาเพียงพอในการศึกษาด้วยตนเอง
4. มีเงินเก็บและรายได้เพียงพอกับค่าใช้จ่าย

ตัวประกอบที่ 6 "การบริหารและบริการการอบรม"² ประกอบด้วยตัวแปรต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. จัดห้องเรียนส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้
2. มีตำราภาษาไทยใช้ในการอบรม
3. มีความสะดวกในการจัดหาหอสมุด
4. การประชาสัมพันธ์รวดเร็วและทั่วถึง
5. การลงทะเบียนสะดวกและรวดเร็ว
6. จัดผู้สอนได้เหมาะสมกับวิชา
7. ให้เสรีภาพทางวิชาการแก่อาจารย์

¹ ุรายละเอียดจากตารางที่ 13

² ุรายละเอียดจากตารางที่ 14

ตัวประกอบที่ 7 "การวัดผลและประเมินผลการอบรม"¹ ประกอบไปด้วยตัวแปรต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. อาจารย์รู้เทคนิคการออกข้อสอบ
2. ข้อสอบเน้นเนื้อหาที่สำคัญและครอบคลุม
3. ข้อสอบวัดได้ตรงกับจุดประสงค์ของแต่ละวิชา
4. มีความยุติธรรมในการให้คะแนนและตัดเกรด

ตัวประกอบที่ 8 "พฤติกรรมที่แสดงออกของอาจารย์ต่อผู้เข้ารับการอบรม"² ประกอบไปด้วยตัวแปรต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ให้ความช่วยเหลือผู้เข้ารับการอบรม ทั้งในและนอกห้องเรียน
2. รู้จักและเข้าใจผู้เข้ารับการอบรม
3. รับฟังความคิดเห็นของผู้เข้ารับการอบรม
4. สามารถเสนอแนะการแก้ปัญหาทางการบริหารให้แก่ผู้เข้ารับการอบรมได้

อภิปรายผลการวิจัย

จากข้อค้นพบในการวิจัยในครั้งนี้ ทำให้ทราบข้อเท็จจริงหลายประการ ควรนำมาอภิปรายดังต่อไปนี้

1. จากข้อค้นพบของการวิจัยครั้งนี้ ได้ตัวประกอบที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพของโปรแกรมพัฒนาสมรรถภาพผู้บริหารการศึกษา ในกลุ่มวิทยาลัยครูภาคเหนือ 8 ตัวประกอบและแต่ละตัวประกอบก็ประกอบด้วยตัวแปรที่จะอธิบายลักษณะของตัวประกอบไปในแนวทางเดียวกัน

¹ รุยละเอียดจากตารางที่ 15.

² รุยละเอียดจากตารางที่ 16.

มีความสอดคล้องกัน และมีน้ำหนักสูงตามเกณฑ์ที่กำหนดบนตัวประกอบนั้น ๆ ที่สามารถแปลผลได้ การวิจัยจึงนับว่าบรรลุวัตถุประสงค์ 2 ประการที่ตั้งไว้

2. ตัวประกอบที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ วิธีการให้การอบรม พฤติกรรมที่แสดงออกของผู้เข้ารับการอบรม การจัดหลักสูตรการอบรม ลักษณะของอาจารย์ผู้ให้การอบรม ภูมิหลังของผู้เข้ารับการอบรม การบริหารและบริการการอบรม การวัดผลและประเมินผลการอบรม พฤติกรรมที่แสดงออกของอาจารย์ต่อผู้เข้ารับการอบรม ตัวประกอบทั้งหมดที่ได้มานี้ นับว่าครอบคลุมหลักการและแนวความคิดในการฝึกอบรมที่ได้กล่าวถึงวิธีการที่ใช้ในการอบรม อุปกรณ์ช่วยในการอบรม การบริหารการฝึกอบรม ลักษณะและคุณสมบัติของผู้เข้ารับการอบรม วิทยากรหรืออาจารย์ผู้ให้การอบรม หลักสูตรการอบรม และการประเมินผลการอบรม

3. จากลำดับความสำคัญของตัวประกอบที่ค้นพบ น่าจะกล่าวได้ว่า ปัจจัยสำคัญที่จะทำให้เกิดประสิทธิภาพของการอบรมครูโปรแกรมพัฒนาสมรรถภาพผู้บริหารการศึกษา ในกลุ่มวิทยาลัยครูภาคเหนือ คือ วิธีการให้การอบรมมีความสำคัญเป็นอันดับที่ 1 พฤติกรรมที่แสดงออกของผู้เข้ารับการอบรมมีความสำคัญเป็นอันดับที่ 2 การจัดหลักสูตรการอบรมมีความสำคัญเป็นอันดับที่ 3 ลักษณะของอาจารย์ผู้ให้การอบรม ภูมิหลังของผู้เข้ารับการอบรม การบริหารและบริการการอบรม การวัดผลและประเมินผลการอบรม และพฤติกรรมที่แสดงออกของอาจารย์ต่อผู้เข้ารับการอบรม มีความสำคัญเป็นอันดับที่ 4, 5, 6, 7 และ 8 ตามลำดับ

4. จากข้อค้นพบในการวิจัยครั้งนี้ ได้ตัวประกอบที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพของโปรแกรมพัฒนาสมรรถภาพผู้บริหารการศึกษาในกลุ่มวิทยาลัยครูภาคเหนือ 8 ตัวประกอบ ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ได้มีผลการวิจัยสนับสนุนดังต่อไปนี้

ตัวประกอบที่ 1 วิธีการให้การอบรม มีตัวแปร 14 ตัว ตัวแปรที่มีน้ำหนักสูงสุดหรือมีความสำคัญสูงสุดในตัวประกอบนี้คือ "เชิญวิทยากรที่มีประสบการณ์เฉพาะเรื่องมาบรรยายเป็นครั้งคราว" น้ำหนัก .7046 และที่รองลงไปโดยมีน้ำหนักใกล้เคียงกันคือ "มีการฝึกแก้ไขปรับปรุงสมรรถภาพทางการบริหารให้แก่ผู้เข้ารับการอบรม" และ "เลือกใช้สื่อการสอนที่สอดคล้องกับความมุ่งหมายและเนื้อหาวิชา" น้ำหนัก .6932 และ .6831 ตามลำดับ แสดงถึง

วิธีการให้การอบรมนั้นจะต้องเน้นในเรื่องการหาผู้ที่มีประสบการณ์มาให้ความรู้เป็นครั้งคราวตามความเหมาะสมกับเนื้อเรื่อง เนื่องจากภารกิจการบริหารนั้น ผู้บริหารจะเชี่ยวชาญไปเสียทุกอย่างย่อมเป็นไปไม่ได้ และอาจารย์ผู้สอนก็จะรู้เชี่ยวชาญไปทุกเรื่องไม่มี และผู้เข้ารับการอบรมส่วนใหญ่ขาดประสบการณ์มาก อาจารย์ผู้สอนส่วนใหญ่มีแต่หลักวิชา แต่ขาดประสบการณ์จึงควรแสวงหาวิทยากรผู้เชี่ยวชาญแต่ละเรื่องมาให้ความรู้บ้างจึงจะเหมาะสมกว่า นอกจากนั้นให้เน้นกิจกรรมภาคปฏิบัติเพื่อให้เกิดสมรรถภาพทางการบริหาร และเน้นการใช้สื่อการสอนและเทคโนโลยีทางการศึกษาในเรื่องดังกล่าว วันหนึ่ง ชูศิลป์ ได้ศึกษาเรื่องประสิทธิภาพการอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการ ของวิทยาลัยครูพิบูลสงคราม พิษณุโลก กลุ่มตัวอย่างได้ให้ข้อเสนอแนะว่า อาจารย์ควรจัดทำเอกสารประกอบการสอนจำหน่ายแจกแก่ผู้เข้ารับการอบรม และผู้สอนควรเน้นสิ่งที่จะเป็นประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพครูมากกว่าที่จะเน้นเนื้อหาวิชา¹ วิราพร พงษ์อาจารย์ และ บุญรักษ์ ตันเจริญรัตน์ ได้ศึกษาปัญหาและรูปแบบของการฝึกอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการ วิทยาลัยครูพิบูลสงคราม พิษณุโลก พบว่าสิ่งที่ เป็นปัญหาสำหรับผู้อบรมคือ วิธีการอบรมที่เป็นแบบบรรยายเนื้อหา และพบว่า รูปแบบของวิธีการอบรมนั้น ผู้เข้าอบรมและหน่วยงานต้นสังกัดต้องการให้มีการบรรยายและมีกิจกรรมเฉพาะในชั้นเรียน ให้เสร็จสิ้นเป็นคราว ๆ ไป²

ตัวประกอบที่ 2 พฤติกรรมการแสดงออกของผู้เข้ารับการอบรม มีตัวแปร 5 ตัว ตัวแปรที่มีค่านำหนักตัวประกอบสูงสุดหรือมีความสำคัญมากที่สุดได้แก่ "มีความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้เข้ารับการอบรม" น้ำหนัก .6958 และที่มีน้ำหนักรองลงไปและใกล้เคียงกันได้แก่ "มีส่วนร่วม

¹ วันหนึ่ง ชูศิลป์, รายงานการวิจัยเรื่อง "ประสิทธิภาพในการให้การอบรมครูประจำการในวิทยาลัยครูพิบูลสงคราม," หน้า 79-81.

² วิราพร พงษ์อาจารย์ และ บุญรักษ์ ตันเจริญรัตน์, รายงานการวิจัยเรื่อง "ปัญหาและรูปแบบของการฝึกอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการ วิทยาลัยครูพิบูลสงคราม," หน้า 81.

ในกิจกรรมของกลุ่ม" และ "ฟังและยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น" มีค่าน้ำหนัก .692 และ .651 ตามลำดับ อันนี้แสดงให้เห็นถึงการยอมรับจะท่องเที่ยวเน้นวิธีการและกิจกรรมที่จะทำให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างผู้เข้ารับการอบรมด้วยกัน และในการทำให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างผู้เข้ารับการอบรมด้วยกันนั้น จะท่องเที่ยวเน้นความร่วมมือในการทำกิจกรรมของกลุ่ม เน้นการฟังและการยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น ตัวประกอบนี้ตกลงค่าความถี่กับตัวประกอบที่ 8 พฤติกรรมที่แสดงออกของอาจารย์ต่อผู้เข้ารับการอบรม จะเป็นเรื่องบรรยากาศการอบรม ซึ่ง ภิญโญ สารธ ใ้เสนอไว้ในเรื่องหลักทั่ว ๆ ไปของการฝึกอบรมว่า เป็นเรื่องที่จะช่วยเสริมสร้างประสิทธิภาพการอบรมเป็นอย่างมาก¹ และ นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์ ยังใ้กล่าวไว้ว่า ปฏิริยาตอบสนองระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียนจะส่งผลใ้เกิดการเรียนรูที่ค้ขึ้นมาใ้²

ตัวประกอบที่ 3 การจัดหลักสูตรการอบรม ประกอบไปด้วยตัวแปร 12 ตัว ตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักตัวประกอบสูงที่สุดใ้แก่ "เนื้อหาวิชาสามารถนำไปปรับปรุงและยกระดับสภาพสังคมใ้" น้ำหนัก .6709 และตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักรองลงไปใ้แก่ "รายการวิชามีคุณค่าต่อการปฏิบัติงานของผู้เข้ารับการอบรม" และ "เนื้อหาวิชาโดยส่วนรวมทันสมัยและทันต่อเหตุการณ์" น้ำหนัก .6671 และ .6413 ตามลำดับ แสดงว่า การจัดหลักสูตรการอบรมนั้น จะท่องเที่ยวเน้นที่รายการวิชาและเนื้อหาที่สามารถนำไปใ้ประโยชน์ต่อการพัฒนาสังคมปัจจุบันใ้ ค้การวิจัยของ ละม้ายมาศ ศรัทธ (Saradatta) เรื่อง "ความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายและกระบวนการส่งเสริมครูประจำการ" ใ้ใ้เสนอแนะไว้ว่า การจัดโปรแกรมต่าง ๆ ควรมีความต่อเนื่องและโปรแกรมต่าง ๆ ควรทำหายค้อปัญหาและการปฏิบัติงานประจำวันของครู³ ประกอบ ระกิติ ใ้ใ้ขอสังเกตเกี่ยวกับการอบรมครูประจำการว่า "การ

¹ ภิญโญ สารธ, หลักการบริหารงานบุคคล, หน้า 451-452.

² นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์ และ ชรรมรส ไ้ค้กูธร, บนเส้นทางสู่กับบริหารการศึกษา (กรุงเทพฯ : เอรว่านการพิมพ์, 2524), หน้า 182.

³ Lamaimas Saradatta, "Proposed Politics and Procedures for the In-service Education of the Public Primary School Teachers in Thailand," Thesis (Ed.D.) (New York : Columbia University, 1952), p. 26.

อบรมครูประจำการ จะให้ผลคุ้มค่าขึ้นอยู่กับหลักสูตรการอบรมเป็นสำคัญ"¹

ตัวประกอบที่ 4 ลักษณะของอาจารย์ผู้ให้การอบรม ประกอบด้วย ตัวแปร 8 ตัว ตัวแปรที่มีค่านำหนักตัวประกอบสูงสุดคือ "มีความรู้กว้างขวาง แม่นยำ และทันสมัย" ค่านำหนัก .6433 และรองลงมาคือ "มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์" และ "มีความเชื่อมั่นในตนเอง" ค่านำหนัก .6399 และ .6014 ตามลำดับ แสดงว่า อาจารย์ผู้ให้การอบรมควรจะเน้นในเรื่องความรู้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และมีความเชื่อมั่นในตนเอง เนื่องจากโปรแกรมการพัฒนาสมรรถภาพผู้บริหารการศึกษา ผู้เข้ารับการศึกษาอบรมส่วนใหญ่จะเป็นผู้บริหารการศึกษา ดังนั้นลักษณะของอาจารย์ผู้ให้การอบรมจึงจำเป็นต้องมีคุณลักษณะ คุณสมบัติ และพฤติกรรมความเป็นผู้นำ แสดงปรากฏิใหญ่เข้ารับการอบรมให้เห็นว่าจะสร้างความศรัทธา และเป็นแบบอย่างให้เกิดกับผู้เข้ารับการอบรม ดังนั้นการมีความรู้กว้างขวางแม่นยำและทันสมัย ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความเชื่อมั่นในตนเอง ซึ่งเป็นคุณลักษณะ ส่วนหนึ่งของคุณสมบัติและพฤติกรรมภาวะผู้นำ ตรงตามแนวความคิดของ นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์ ซึ่งกล่าวไว้ในหลักการบริหารการศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำหรือประมุขศิลป์²

ตัวประกอบที่ 5 ภูมิหลังของผู้เข้ารับการอบรม ประกอบด้วย ตัวแปร 4 ตัว ตัวแปรที่มีค่านำหนักตัวประกอบสูงสุดคือ "เคยผ่านการอบรมเกี่ยวกับการบริหารมาก่อน" ค่านำหนัก .7285 และค่านำหนักรองลงไปคือ "มีความรู้พื้นฐานทางวิชาการดี" และ "มีเวลาเพียงพอในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง" ค่านำหนัก .5915 และ .5776 ตามลำดับ แสดงว่า ผู้เข้ารับการอบรมควรจะเป็นผู้ที่เคยผ่านการอบรมเกี่ยวกับการบริหารมาก่อน ซึ่งส่วนใหญ่แล้วมักจะไ้แก่ผู้ที่ดำรงตำแหน่งบริหารที่มีความรู้ทางวิชาการดี มีเวลาเพียงพอที่จะศึกษาค้น

¹ ประจบ ระวังกิจ, "การอบรมครูประจำการ" ศูนย์ศึกษา 12 : 2 (9-10 กุมภาพันธ์ 2508) : 9-10.

² นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์, หลักการบริหารการศึกษา (กรุงเทพมหานคร : บริษัท เอส เอ็ม เอ็ม, 2525), หน้า 90.

ตนเอง ทั้งนี้เพราะลักษณะของการอบรมโดยทั่ว ๆ ไปแล้ว มักจะเรียนกันแบบผู้ใหญ่ที่ต้องใช้เวลาส่วนใหญ่คนคว่ำ ศึกษาด้วยตนเอง จากการวิจัยของ วิราพร พงษ์อาจารย์ และ บุญรักษ์ คัดต์เจริญรัตน์ พบว่า รูปแบบในการจัดการอบรมเกี่ยวกับการคัดเลือกผู้เข้ารับการอบรม กลุ่มตัวอย่างทุกประเภทเห็นว่า ควรเป็นหน้าที่ของหน่วยงานต้นสังกัด แต่ให้ถือเกณฑ์ตามที่วิทยาลัยครูกำหนดให้ โดยยึดถือทั้งอายุราชการและความรู้ความสามารถเป็นเกณฑ์ ควรมีการทดสอบความรู้พื้นฐานด้วย¹ และจากการที่ในตัวในค่านพัฒนาผู้บริหารประจำการซึ่งได้มีการจัดทำกันอย่างกว้างขวางในปัจจุบัน เริ่มตั้งแต่มีการอบรมผู้บริหารโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดที่จัดที่คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปี พ.ศ.2514 และในมหาวิทยาลัย ส่วนภูมิภาคทั้ง 4 ภาค เป็นจำนวนถึง 14 รุ่น และจนกระทั่งปัจจุบันที่กระทรวงศึกษาธิการ เห็นความสำคัญในการจัดฝึกอบรมผู้บริหารประจำการโดยการตั้งสถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา ขึ้นมาสังกัดในสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ดังนั้น การที่เคยผ่านการอบรมเกี่ยวกับการบริหารมาก่อน และการมีความรู้พื้นฐานทางวิชาการดี จึงเป็นข้อแปรที่สำคัญสำหรับตัวประกอบ เกี่ยวกับภูมิหลังของผู้เข้ารับการอบรม

ตัวประกอบที่ 6 การบริหารและบริการการอบรม ประกอบด้วยตัวแปร 7 ตัว ตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักตัวประกอบสูงสุดได้แก่ "จัดห้องเรียนส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้" มีค่าน้ำหนัก .56373 และตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักรองลงมาคือ "มีตำราภาษาไทยใช้ในการอบรม" และ "มีความสะดวกในการไปห้องสมุด" มีค่าน้ำหนัก $\frac{1}{2}$ .56370 และ .5516 ตามลำดับ แสดงว่า ในการจัดการอบรมที่มีประสิทธิภาพนั้น จะต้องเน้นเรื่องการจัดห้องอบรมให้มีบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ มีตำราภาษาไทยใช้ในการศึกษาค้นคว้า และได้รับความสะดวกในการค้นคว้าจากบริการของห้องสมุดด้วย จึงตรงกับแนวความคิดของ นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์ ในเรื่อง นักบริหาร : ผู้สร้างบรรยากาศของการเรียนรู้ โดยกล่าวถึงปฏิบัติการของ

¹วิราพร พงษ์อาจารย์ และ บุญรักษ์ คัดต์เจริญรัตน์, รายงานการวิจัย เรื่อง "ปัญหาและรูปแบบของการอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการของวิทยาลัยครู พิบูลสงคราม," หน้า 80 .

ระหว่างผู้เรียนกับสิ่งแวดล้อม ถ้าหากการจัดสิ่งแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกได้ก็จะทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ชัดเจนได้สำหรับผู้เรียน¹

ตัวประกอบที่ 7 การวัดผลและประเมินผลการอบรม ประกอบด้วยตัวแปร 4 ตัว ตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักตัวประกอบสูงสุดคือ "อาจารย์รู้เทคนิคการออกแบบข้อสอบ" น้ำหนัก .5350 และตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักรองลงมาได้แก่ "ข้อสอบเน้นเนื้อหาที่สำคัญและครอบคลุม" และ "ข้อสอบวัดได้ตรงกับจุดประสงค์ของวิชา" มีค่าน้ำหนัก .5139 และ .5065 ตามลำดับ แสดงว่า การวัดผลและประเมินผลการอบรมนั้นจะต้องเน้นเรื่อง เทคนิคการออกข้อสอบและข้อสอบนั้นจะต้องครอบคลุมและวัดได้ตรงกับจุดประสงค์ของวิชา จากการศึกษาของ วิราทร พงษ์อาจารย์ และ บุญรักษ์ คัดต์เจริญรัตน์ เรื่อง ปัญหาและรูปแบบของการอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการของวิทยาลัยครูพิบูลสงคราม พบปัญหาที่อยู่ในระดับมากได้แก่ การวัดผลและประเมินผลยังขาดความยุติธรรม² วอเรน (warren) ได้เสนอแนะจากการวิจัยเรื่อง แนวปฏิบัติในการส่งเสริมครูประจำการว่า การอบรมครูประจำการนั้น ควรมีการวัดและประเมินผลและการประเมินผลต้องให้สอดคล้องและตรงกับจุดมุ่งหมายของโปรแกรมที่จัดขึ้น³

ตัวประกอบที่ 8 พฤติกรรมที่แสดงออกของผู้เข้ารับการอบรม ประกอบด้วยตัวแปร 4 ตัว ตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักตัวประกอบสูงสุดได้แก่ "ให้ความช่วยเหลือผู้เข้ารับการอบรมทั้งในและนอกห้องเรียน" น้ำหนัก .6576 ตัวแปรที่มีน้ำหนักรองลงมาคือ "รู้จักและเข้าใจผู้เข้ารับการอบรม" และ "รับฟังความคิดเห็นของผู้เข้ารับการอบรม" ค่าน้ำหนัก

¹ พงษ์บุญ จิตราคุลย์, บนเส้นทางสู่นักบริหารการศึกษา, หน้า 106.

² วิราทร พงษ์อาจารย์ และ บุญรักษ์ คัดต์เจริญรัตน์, รายงานการวิจัยเรื่อง "ปัญหาและรูปแบบของการอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการ ของวิทยาลัยครูพิบูลสงคราม," หน้า 75 .

³ Feinberg Marvin Warrwn, "An Analysis of Guidelines for In-Service Teacher Education Practices in Selected School-Grade 5-9," Dissertation Abstracts Vol.35, No.6, (December 1972), p. 3651-A.

.5434 และ .5049 ตามลำดับ แสดงว่า ในการอบรมที่จะมีประสิทธิภาพได้นั้น อาจารย์ผู้ให้การอบรมจะต้องมีพฤติกรรมที่แสดงออกต่อผู้เข้ารับการอบรม โดยเน้นการให้ความช่วยเหลือผู้เข้ารับการอบรมด้วยความเต็มใจ เสียสละ พยายามที่จะรู้จักและเข้าใจผู้เข้ารับการอบรม โดยรับฟังความคิดเห็นของผู้เข้ารับการอบรมและนำมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนการสอนต่อไป ซึ่งตรงกับ นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์ ได้กล่าวถึง ปฏิบัติระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนว่า ผู้สอนจะต้องสร้างบรรยากาศความเป็นมิตร และมีใจจะมีปฏิสัมพันธ์เฉพาะในชั้นเรียนเสมอไป นอกชั้นเรียนก็เป็นสิ่งจำเป็น ผู้สอนจะต้องสนใจผู้เรียน บางครั้งผู้สอนอาจต้องช่วยผู้เรียนแก้ปัญหาส่วนตัวด้วย¹

มีการวิจัยที่ตรงประเด็นตัวประกอบที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพของการสอนในระดับอุดมศึกษาอยู่บ้าง ถ้าหากจะยอมรับกันว่า วิธีการให้การอบรมครูประจำการนั้นก็เหมือนกับการสอนในระดับอุดมศึกษาแล้ว ตัวประกอบที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้จะได้รับการสนับสนุนจากการวิจัยของ จินทนา มาพวง ได้ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการสอนระดับอุดมศึกษา สาขาสังคมศาสตร์ ใ้กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตปีที่ 3 ขึ้นไป ที่ศึกษาสาขาสังคมศาสตร์ ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วิเคราะห์ตัวประกอบแบบออร์โธกอนอล วิธีแควรีแมกซ์ ได้ตัวประกอบ 5 ตัว ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนิสิต วิธีสอน ลักษณะอาจารย์ ทัศนคติของอาจารย์ที่มีต่อวิชาที่สอน และการประเมินผล² ตรงกับข้อค้นพบของการวิจัยนี้คือ ตัวประกอบที่ 8, 1, 4 และที่ 7 ส่วน ไอแซคสัน และคณะ (Issacson and others) ได้ประเมินผลการสอนของอาจารย์ในมหาวิทยาลัย สาขาจิตวิทยา วิเคราะห์ผลได้ตัวประกอบ 6 ตัว³ จะขอ

¹ นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์, บนเส้นทางสู่ผู้บริหารการศึกษา, หน้า 183.

² จินทนา มาพวง, "ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการสอนระดับอุดมศึกษา," หน้า 78-82.

³ ไอแซคสัน และคณะ (Issacson and Others), อ้างใน อุทุมพร ทองอุไทย, การประเมินอาจารย์ : วิจัยและเครื่องมือ, หน้า 41-46.

ยกมาเฉพาะที่ตรงกับตัวประกอบที่ได้จากการวิจัยนี้ เช่น ทักษะ (Skill) ประกอบด้วยตัวแปรเกี่ยวกับ การอธิบายชัดเจนและเข้าใจง่าย การใช้อุปกรณ์การสอนอย่างน่าสนใจ ปฏิยาต่อกันภายในกลุ่ม (Group Interaction) ได้แก่ ตัวแปรที่มีลักษณะความสัมพันธ์อันดี เช่น ความเป็นมิตร การแสดงความคิดเห็น เสรีภาพในการคิด การตัดสินใจ ความเห็นอกเห็นใจ (Rapport) ได้แก่ ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการแสดงความเห็นอกเห็นใจของอาจารย์ต่อนักศึกษา อาจารย์ฟังความคิดเห็นของนักศึกษา มีการยืดหยุ่นในการสอน ตรงกับข้อค้นพบของการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ตัวประกอบที่ 1, 2 และที่ 8

ข้อเสนอแนะทางการบริหาร

จากข้อค้นพบตัวประกอบทั้ง 8 ตัวประกอบ และตัวแปรที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพของโปรแกรมพัฒนาสมรรถภาพผู้บริหารการศึกษาในกลุ่มวิทยาลัยครูภาคเหนือ ควรนำมาเป็นแนวทางในการสร้างนโยบาย และแผนปฏิบัติการทางการศึกษาและฝึกอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการ ภายใต้ความร่วมมือของทุกฝ่าย ทั้งแก่สภาการฝึกหัดครู กรมการฝึกหัดครู กลุ่มวิทยาลัยครู วิทยาลัยครู ตลอดจนคณะวิชา ภาควิชา และตัวอาจารย์ในวิทยาลัยครู เพื่อแก้ไข ปรับปรุง ส่งเสริมการให้การศึกษาและฝึกอบรมครู โดยเฉพาะโปรแกรมพัฒนาสมรรถภาพผู้บริหารการศึกษา และควรแก้ไข ปรับปรุง ส่งเสริมในทุก ๆ ด้าน ไปพร้อม ๆ กัน ดังนี้

1. ผู้วางแผนนโยบาย ซึ่งได้แก่ สภาการฝึกหัดครู กรมการฝึกหัดครู ซึ่งมีหน้าที่ในการกำหนดนโยบายการให้การศึกษาและฝึกอบรมครูประจำการ ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับสูง ประเมินผล ติดตามผล และพัฒนาโครงการอบรม รวมทั้งการประชาสัมพันธ์ การสรรหาและบรรจุบุคลากร ตลอดจนการพัฒนาบุคลากรให้สอดคล้องกับโครงการให้การศึกษาและฝึกอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการ และที่นับว่าจำเป็นอย่างยิ่งก็คือ การปรับปรุงแก้ไขที่คำนึงถึงตัวประกอบและตัวแปรที่ได้จากการวิจัยนี้ เช่น การปรับปรุงหลักสูตร การอบรม การวางแผนการคัดเลือกอาจารย์บรรจุใหม่ การประเมินผลการสอนและการ

จัดสรรงบประมาณเพื่อการอบรม

ในระบอบนโยบายนี้ อาจจะรวมกลุ่มวิทยาลัยครูเข้าเป็นองค์กรระดับนโยบายด้วย เนื่องจากกลุ่มวิทยาลัยครูเป็นผู้ประสานในระดับวิทยาลัยครูในกลุ่ม แยกขาดการรับรองทาง กานกฎหมาย

2. ผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ วิทยาลัยครูต่าง ๆ มีคณะกรรมการอำนวยการและ คณะกรรมการดำเนินการ มีหน้าที่ประสานงานกับหน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ประชาสัมพันธ์โครงการ และที่สำคัญคือ การจัดการศึกษาและฝึกอบรมครูประจำการ ในปัจจุบันถือว่าเป็นงานหลักอย่างหนึ่งของวิทยาลัยครู ตามมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติวิทยาลัย ครู พ.ศ.2518¹ ซึ่งนับวันจะมีความสำคัญมากขึ้น การบริหารการให้การศึกษาและฝึกอบรม ครูนี้ วิทยาลัยครูจะต้องคัดเลือกอาจารย์หรือวิทยากรที่จะมาให้การอบรมอย่างพิถีพิถัน จะต้อง เป็นผู้ที่มีความรู้กว้างขวาง ทันสมัย มีทัศนคติที่ดีต่อผู้เข้ารับการอบรม มีลักษณะเป็นผู้นำ เข้าใจหลักการสอน มีทักษะในการสอน มีความยุติธรรมในการให้คะแนนและตัดเกรด ให้ความ ช่วยเหลือผู้เข้ารับการอบรมด้วยความเต็มใจ วิทยาลัยครูควรจัดบริหารและบริการการฝึกอบรม อย่างดี จัดห้องเรียนให้ส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ มีความสะดวกในการใช้ห้องสมุด การ ประชาสัมพันธ์รวดเร็วและทั่วถึง และวิทยาลัยควรส่งเสริมกิจกรรมที่เน้นความสัมพันธ์ระหว่าง อาจารย์กับผู้เข้ารับการอบรม และระหว่างผู้เข้ารับการอบรมด้วยกันเอง

3. ผู้ให้การอบรม หมายถึงอาจารย์และวิทยากรที่วิทยาลัยครูเชิญมาเป็นผู้สอน ควรจะได้ปรับปรุงบุคลิกภาพและความสามารถให้เป็นผู้มีความรู้กว้างขวาง ทันสมัย มีความรู้ ทางวิชาการดี สอนดี มีคุณธรรมประจำใจ รู้จักใช้หลักจิตวิทยาการเรียนรู้ มีความเชื่อมั่น ในตนเอง เป็นนักวิเคราะห์วิจารณ์ และเป็นผู้บรรยายที่ดี

¹พระราชบัญญัติวิทยาลัยครู พ.ศ.2518, ราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ เล่มที่ 92 ตอนที่ 48 (27 กุมภาพันธ์ 2518) : 30.

4. ผู้เข้าร่วมการอบรม ควรจะได้ปรับปรุงตนเองให้มีความรู้ทางวิชาการดี เข้าอบรมเสมอและตรงเวลา สนใจที่จะฝึกทักษะทางการบริหาร เข้ากับผู้เข้าร่วมการอบรมด้วยกัน ใคอย่างคี่ มีส่วนร่วมในกิจกรรมของกลุ่มเสมอ ทั้งและยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น แสดงความคิดเห็นของตนในชั่วโมงเรียน และยอมรับในวัตถุประสงค์ของการอบรมด้วย

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยครั้งแรกในประเด็นของการหาตัวประกอบที่เกี่ยวข้องกับโครงการอบรมครูประจำการ (อ.ก.ป.) และเป็นเพียงการหาโครงสร้างอย่างง่ายของตัวประกอบ จึงควรมีการวิจัยที่ต่อเนื่องและมีการเปรียบเทียบกัน น่าจะได้ประโยชน์มากขึ้น ทั้งนี้

1. ควรมีการวิจัยเรื่องนี้ในกลุ่มวิทยาดัชศรภาคเหนือ โดยใช้กลุ่มประชากรต่างประเภทกัน แล้วนำตัวประกอบที่ได้มาเปรียบเทียบกัน
2. ควรมีการวิจัยเรื่องนี้ ใช้กลุ่มประชากรเหมือนกันในกลุ่มวิทยาดัชศรอื่น ๆ
3. ควรมีการวิจัยเรื่องนี้ โดยรวมทุกโปรแกรมที่เปิดการอบรม ใช้กลุ่มประชากร 2 กลุ่ม คือ ผู้สอนกลุ่มหนึ่ง และผู้เข้าร่วมการอบรมอีกกลุ่มหนึ่ง แล้วเปรียบเทียบกัน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย